

Wykaz uprawnień

Działacza opozycji antykomunistycznej/ osoby represjonowanej z powodów politycznych

- 1. Osobom o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych przysługuje prawo do otrzymania świadczenia pieniężnego oraz prawo korzystania z pomocy pieniężnej przyznawanej przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.**

Kwoty jednorazowej pomocy pieniężnej oraz okresowej pomocy pieniężnej nie podlegają egzekucji komorniczej.

- 2. Działacze opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowane z powodów politycznych mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.**

Korzystanie poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie świadczeń opieki zdrowotnej w szpitalach i świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej oznacza, że świadczeniodawca udziela tych świadczeń poza kolejnością przyjęć wynikającą z prowadzonej przez niego listy oczekujących. Zasadniczo, świadczeniodawca powinien udzielić świadczeń opieki zdrowotnej w dniu zgłoszenia. Jeżeli jednak udzielenie świadczenia nie jest możliwe w dniu zgłoszenia, świadczeniodawca zobowiązany jest wyznaczyć inny termin poza kolejnością przyjęć wynikającą z prowadzonej przez niego listy oczekujących. Świadczenie z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej nie może być udzielone w terminie późniejszym niż w ciągu 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia.

W miejscach rejestracji pacjentów do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, udzielania świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej oraz w aptekach, odpowiednio świadczeniodawca albo kierownik apteki mają obowiązek zamieścić pisemną informację o uprawnieniach związanych z prawem do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej lub z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach

Działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych przysługuje prawo korzystania z ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych bez skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego.

Stanowi to wyjątek od powszechnie obowiązującej zasady, że świadczeniobiorcom ambulatoryjne świadczenia specjalistyczne przysługują na podstawie skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego (lekarza pierwszego kontaktu).

- 3. Osobom uprawnionym przysługuje prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej.**

4. Działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych przysługuje możliwość zwolnienia z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej.

Samorządy mają prawo zwolnienia działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej. Zwolnienie z opłat jest możliwe na wniosek lub z urzędu, całkowicie lub częściowo. Przy podejmowaniu decyzji o całkowitym albo częściowym zwolnieniu działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej albo o odmowie zwolnienia brane są pod uwagę możliwości i sytuacja finansowa gminy.

5. Ci spośród Podopiecznych Urzędu - działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu w Rzeczypospolitej Polskiej lub niepobierają emerytury lub renty, z racji posiadanych uprawnień podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje z dniem złożenia Szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wniosku o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, a wygasa z dniem ustania okoliczności uzasadniających objęcie tym ubezpieczeniem.

Osoba uprawniona składa co miesiąc w terminie do 20-tego dnia każdego miesiąca oświadczenie o niepodleganiu przepisom o systemie ubezpieczeń społecznych i braku innego tytułu do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym.

6. Osobie o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych przysługuje prawo do świadczenia wyrównawczego, jeśli pobiera emeryturę lub rentę inwalidzką albo rentę z tytułu niezdolności do pracy albo rentę rodzinną w kwocie niższej niż 3603,35 zł brutto miesięcznie.

Świadczenie wyrównawcze przysługuje w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą 3603,35 zł brutto, a kwotą pobieranej emerytury lub renty. Przez kwotę emerytury lub renty rozumie się wysokość pobieranej emerytury lub renty brutto lub sumę tych świadczeń, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem dodatku pielęgnacyjnego oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń.

W razie przyznania, ustania lub ponownego obliczenia wysokości pobieranych świadczeń emerytalnych lub rentowych, świadczenie wyrównawcze podlega z urzędu ponownemu obliczeniu w taki sposób, aby łączna kwota pobieranych świadczeń, wraz ze świadczeniem wyrównawczym, nie przekroczyła miesięcznie kwoty bazowej (3603,35 zł brutto).

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed terminem waloryzacji, uwzględnianą od tego terminu przy obliczaniu wysokości świadczenia wyrównawczego kwotę bazową.

Decyzje w sprawie świadczenia wyrównawczego wydają i świadczenia te wypłacają organy wypłacające emeryturę lub rentę. W razie zbiegu prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych, wypłacanych przez różne organy właściwe, decyzje w sprawie świadczenia wyrównawczego wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Postępowanie w sprawie świadczenia wyrównawczego wszczynane jest na wniosek osoby uprawnionej. Formularz wniosku o przyznanie świadczenia wyrównawczego prezentujemy w tym linku.

- 7. Działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym z powodów politycznych przysługuje ulga taryfowa:**
 - a. 50% na przejazdy środkami komunikacji miejskiej,**
 - b. 51% na przejazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego:**
 - ✓ w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej – na podstawie biletów jednorazowych;
 - ✓ w 2 klasie pociągów innych niż osobowe i pospieszne – na podstawie biletów jednorazowych.
- Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu, korzystająca z przejazdu w klasie 1, obowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.
- 8. Działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych pozostającym w zatrudnieniu przysługuje dodatkowy 5-dniowy urlop w roku kalendarzowym.**
- 9. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może przyznawać dotacje na wykonywanie zadań opiekuńczych na rzecz działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, zlecając wykonanie tych zadań organizacjom pozarządowym, na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz.1491).**
- 10. Samorząd terytorialny może udzielać pomocy działaczom opozycji antykomunistycznej oraz osobom represjonowanym z powodów politycznych, w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych.**
- 11. Okresy uwięzienia lub internowania przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty są liczone w wymiarze podwójnym do okresów składkowych.**